

Krize výchovy chlapečků

Při svých přednáškách si servítky nebere. Má neskutečný smysl pro humor, ale výchovu bere velmi vážně. Za léta praxe totiž ví, kam ta špatná může vést. Její kniha *Jak žít a nezbláznit se mi ve výchově vlastních dětí* hodně pomohla. A stále - kdykoli můžu - navštěvuji její přednášky. Doktorka Lidmila Pekařová je osobnost, kterou se vyplatí poslouchat a následovat. Po rozhovoru mě pochválila, protože jsem použila slovo, které prý ráda slyší. „Rozumím.“

TEXT: GABRIELA JURÁNKOVÁ

Váš pracovní život je neuvěřitelný. Když se ohlédnete, na co jste nejvíc pyšná?

Člověk nic neovlivňuje sám. Jeho myšlenky někdo zachytí, někdo se proti nim postaví a někdo z nich něco odčerpá. A pokud někoho ovlivním tak, že pochopí a použije mé myšlenky, tak to ve výsledku bude zásluha všech. A mým cílem je, aby mě co nejvíc lidí vyslechlo, aby si v tom, co říkám, našli logiku. Je třeba mít stále spojené dva orgány - mozek čili rozum a srdce čili cit. Jakmile se nám to rozdělí, jdeme do háje všude ve všem.

Jenže při výchově jde často rozum stranou.

Jak u koho, ale ano.

Vaše kniha *Jak žít a nezbláznit se je skvělým nástrojem, jak hlídat, aby rozum ve výchově nechyběl. Lze vaše učení o výchově shrnout do zá-*

kladních bodů? V čem aktuálně nejvíc chybujeme?

Sami jsme pokažení. Podívejte se, jak vychováváme. Každý druhý pár se rozchází. A když se podívám na důvody rozchodu, tak už nepřevládají alkoholismus a nevěry. Objevují se soběstačné ženy, které dokážou své děti uživit, a tak sbalí partnerovi tašku a pošlou ho zpět domů, protože nefunguje. A to se nebavím o nemorálních mužích, bavím se o normálních chlapech, kteří sice fungují jako partneři, ale už nefungují jako hospodáři nebo tátové.

Proč?

Protože vyšli z rukou maminek. A ty měly pocit, že je správně, že chlapeček jde do školy a pak se jde bavit. Florbál, tenis, počítač, lítání venku. A chlapeček pak jde do života úžasně spokojený sám se sebou. Místo do školy chodí v dospělosti do práce a pak se jde rovnou bavit - do hospody, na tenis. A za-

pomene dítě ve školce a hledá někoho, kdo mu to zapomněl připomenout. Celé dětství ho vychovávala máma-služka, která mu neustále každý krok připomínala: „Dones, seber, udělej si a ulož, Petříčku, víš, že tady máš čepičku, kolikrát ti to mám říkat?!“

Krize mužství?

Nemyslím si. Pokud pár funguje, veze kočárek on či nese dítě na ramenou on. Ale mám pocit, že se chytají spíš ti, kteří v dospělosti narazí na vyrovnanou ženu, na osobnost, která umí pracovat s mužskou psychikou. A to neumí každá. O mužské psychice se vůbec nebavíme, nikde se to nevyučuje. Takže místo krize mužství spíš krize výchovy chlapečků.

Předpokládám, že rovnost pohlaví je touto vaší optikou špatně vnímána...

My jsme nepochopili ani integraci, ani inkluzi. Rovnost přece znamená, že každý má právo naplnit potřeby, které má, využít schopnosti a získat poznatky, které potřebuje. Můžeme mít dítě, které má IQ vysoké a potřebuje vědět, co a jak funguje, hledá u všeho příčiny a souvislosti, ale máme také děti, které mají IQ nižší, a tedy jiné potřeby. Nemůžeme nutit všem stejné, ale plnit jejich potřeby.

Rozdíly budou vždycky.

Jsme stejní jako lidé. Všichni máme právo na citlivé jednání, na respekt a důstojnost, ale vždycky budeme rozdílí ve schopnostech. Někdo je má rozumové, někdo praktické. Ale důležité pro společnost jsou všichni.

A jsme u filozofie vaší výchovy. Rodič by měl být schopen odhadnout, zda má doma hlavně studenta, anebo spíš hospodáře. A v dané oblasti mu musí umožnit vyniknout. Vytvořit pocit, že je dítě užitečné a oceňované.

Dítě má tři možnosti, aby si vytvořilo pocit, že je dobré. Někdo má ambici ve škole. Je spokojený, hlásí se, rád poznává – a pozor, nemusí mít jedničky. Takové dítě vede ve studijní rovině. Pokud se ale dítě ve škole otravuje, vědomosti jsou mu ukradené, opravdu po nich netouží, tak mu musím ukázat nějaký svět, kde bude obdivováno. Svět, kde mu můžu říct: „Ještě že tě máme!“ V sešitě sice samá čtyřka, takže pro školu uděláme jen to nejnutejší, ale hurá do hospodářství. To je taky důvod, proč je nesmysl dávat dětem úkoly, protože pak se trápí celá rodina. A úkol stejně u prakticky orientovaných dětí nakonec vypracuje rodič. Takové dítě splní nejnutejší do školy a jde dělat věci v domácnosti, kde je za hvězdu.

Pokud mu to ovšem máma dovolí.

Pokud neodstraníme tu podivnou představu mnohých žen, že důležitější než jídlo na stole je čistá kuchyň, je to katastrofa. Mám mezi klienty čtrnáctileté kluky, kteří chtějí být kuchaři, ale neumějí ve čtrnácti letech připravit ani studené jídlo. Máma je k tomu nikdy nepustila. Proč v sobotu neudělá kuře nebo špagety pro celou rodinu? Protože maminka řekne: „Raději mi do té kuchyně nelez, jinak mi tam naděláš!“ Neboť ženy si rády všechno přivlastňují a přejí si mít domov jen podle svého. Jednou mi taková matka – ani nebudu říkat, čím byla, abych nepopudila peda-

Objevují se soběstačné ženy, které dokážou své děti uživit, a tak sbalí partnerovi tašku a pošlou ho zpět domů, protože nefunguje.

gogické davy – přivedla syna. Měl sedm, byl drzý jako opice, nevychovaný. Ona měla slzy v očích, neboť jí to už došlo, navíc už do ní dvakrát kopl. Při druhé edukaci mi chlapeček zlobně oznámil, že už nepřijde. Už je všechno dobrý. „Ráno jsem jí ustlal postel.“ A myslel tím svou postel, kterou jí ustlal.

Už jsem „Jí“ uklidil ten svůj pokojík.

Ale to je řeč žen! „On mi dneska vyndal nádobí z myčky,“ říká žena, která za mnou přijde pro pomoc s výchovou. Přece ten kluk, pokud si to vybral jako svoji práci doma, musí říct: „Já jsem si udělal svou práci – zmetl jsem chodník, vyndal myčku, zašel s košem a teď padám ven, protože mám splněno.“ A když je pátek, tak chystá večeři, a máma může přijít domů a těšit se na ni! Syn je pro rodinu v tu chvíli nepostradatelný. Ale tohle mámy nechápu.

A jak se to těm maminkám stane, že se pasují do role služek?

Protože nemají nic jiného na práci, nemají žádné zájmy. Dnes není mnoho práce. Hospodářství se nám smršlo. Máme robotické vysavače a už nemusíme pečovat o dobytek a dvůr ani denně dělat dřevo. Přesto ale hospodářství máme pořád. Je menší a je třeba si role v něm rozdělit. Máme pořád hospodáře a hospodyně.

Já mám ale někdy pocit, že to některým ženám vyhovuje. Proč? Cítí se pak nepostradatelné?

Zvlášť matky chlapečků. Někdy mám pocit, že si myslí, že se jim narodil polobl, za něhož je třeba všechno dělat. Oblékat ho, krmit ho – a přitom je mu sedm. Mají pocit, že kluk neví, jak si povléct polštář, vyčistit boty, odnést oblečení do prádelního koše. Podceňují své syny, aby mohly být veledůležité. Aby mohly řídit. Jenže ony neřídí, ony jen slouží, nadávají nebo napomínají. Proč dokola matka říká „Nedělej to!“? Tak buď ho nenaučila, jak to dělat správně, anebo ho to naučila, takže už mluvit nemusí. Jen čeká, až to bude správně zvládnuté. Chlap sluhu nedělá. Normální rozumný chlap se totiž neohne, když mu nic neupadlo. Ale žena je jak trefená, když někde něco leží, hned to zvedá, aby mohla vyčítat.

Jak tedy vše správně nastavit?

Do šesti let dítě pomáhá. Zlepšuje si tak jemnou motoriku. Většinou je

PhDr. Lidmila Pekařová

Významná česká klinická psycholožka. Třiatřicet let pracovala v Hamzově léčebně v Luži-Košumberku, kde byla primářkou Rehabilitačního a diagnostického centra. Stále je poradenským psychologem ve Speciálním pedagogickém centru Svítání v Pardubicích. Autorčina kniha Jak žít a nezbáznit se se dočkala už osmého vydání. Její přednášky je možné získat na CD a DVD u společnosti www.4kompetence.cz.

po jeho pomoci ještě větší nepořádek, ale postupně vše pochopí. A když ho to přestane bavit, už nemusí. Protože jenom pomáhalo. S nástupem do školy se ale situace mění. Dítě nastupuje do prvního úřadu, k první povinnosti. Doteď práci dělali máma a táta. A dítě pomáhalo. Teď už je práce jeho. Nejprve se sepiše seznam úkolů, které je třeba doma denně dělat. Uklidit stůl před večeří, srovnat boty v chodbě, podívat se do koupelny, jestli je tam všechno v pořádku, zamést, podívat se, co chybí v ledničce, udělat večeři. Rodina připraví rozvrh. První okénko patří nejmladšímu školákovi, další pak staršímu sourozenci dle věku, pak následují rodiče. A necháme dítě, aby si vybralo práci. A každý rok až do sedmé třídy – pak už je podrážděné – si jednu další činnost samo přibírá. A od té chvíle je to jeho činnost. Ono jí neuklízí myčku, on si vyklízí myčku.

Nástupem do školy se tedy dítě stává žákem a hospodářem. Vy jste ale na začátku rozhovoru mluvila o třech možnostech dítěte, jak vyniknout. Předpokládám, že ta třetí je možnost, kterou si žádný rodič pro své dítě nepřeje.

„Chlap sluhu nedělá. Rozumný chlap se neohne, když mu nic neupadlo,“ říká Lidmila Pekařová.

Na každoroční dovolené ve Velkém Dářku

Momentka z přednášky v Mladé Boleslavi

Jsme stejní jako lidé. Všichni máme právo na citlivé jednání, na respekt a důstojnost, ale vždycky budeme rozdílní ve schopnostech.

Pokud dítě není dobré ve škole a doma z něj neudělají důležitého hospodáře, protože vše dělá matka, má ještě možnost třetího světa, ve kterém vynikne. Nejlépe ze všech vykouří sedm cigaret, aniž by se pozvracel. A je tam. Konečně slyší: „Ty seš dobrý.“ A často takhle končí i děti ze slušných rodin.

Takže dítě přijde domů a má povinnosti. Školní a domácí. Až je splní, má volný čas. Dřív ne. A není třeba mu nic připomínat, protože ví, má rozpis. A co když máma dorazí a rozpis-nerozpis dítě se rozhodlo běžet ven za kamarády. Nadávat nesmí. Jaký je postup?

Jeho věci nejsou udělané a dítě se chystá ven? Tak jen v tichosti zamknu hlavní dveře a jdu si uvařit kafe.

Jsme časopis primárně pro učitele. Můžu něco ovlivnit i jako učitel?

Můžete cokoli, ale jen bude-li to od vás chtít rodič. A pokud chcete pomoci, musíte to opravdu umět. Rodič často chce pomoci, ale nechce být poucován.

Rozumím. I učitelé často mluví moc. Předpokládám, že řešíte i nástupy do prvních tříd. Co je dobré zjišťovat, když přijímám dítě? A jak mluvit s rodiči?

Pokud přijímáte kluka, nechtejte po něm básničku, to je mu nepříjemné. Raději se ho před rodiči zeptejte, kam jde ráno, když vstane z postele. Pokud k televizi, máte jasno. A když se nasnídá, co dělá pak? A pokud si sám nevzpomene, že si hned uklidí ze stolu, aniž by mu rodiče říkali, tak mu ještě stále chybí návyky, milí rodičové. Do školy často nastupují děti, které už poznají písmeňka, dokonce mají početní koncept, ale nevědí, která čepice je jejich, jak se pozná levá a pravá bota, neumějí si připravit batůžek. Jsou to totiž sociální trdla.